

ע"פ 335/18 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 335/18

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופט מ' מזוז
כבוד השופט ג' קרא

המערער: פלוני

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע
(השופט ד' כהן) מיום 30.11.2017 בת"פ
11810-05-16

תאריך הישיבה: ו' בניסן התשע"ח (22.3.2018)

בשם המערער: עו"ד נס בן נתן

בשם המשיבה: חיים שויצר

בשם שירות המבחן: גב' ברכה וייס

פסק-דין

השופט מ' מזוז:

1. ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (השופטת ד' כהן) מיום 30.11.2017 בת"פ 11810-05-16, בגדרו נגזרו על המערער 15 חודשי מאסר לריצוי בפועל, פסילת רישיון נהיגה למשך 4 שנים מיום שחרורו ממאסר, מאסר ופסילה מותנים וכן תשלום פיצוי לקטין בו פגע המערער (להלן: הקטין), וזאת בגין ביצוע עבירות של הפקרה לאחר פגיעה ונהיגה בזמן פסילה.
2. במסגרת הסדר טיעון שגובש בין הצדדים, הודה המערער בעובדות כתב האישום המתוקן, ועל יסוד הודאתו זו נמצא אשם ביום 27.4.2017 בהפקרה לאחר פגיעה, עבירה לפי סעיף 64א(ג) לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן: פקודת התעבורה או הפקודה); ונהיגה בזמן פסילה, עבירה לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה. על-פי עובדות כתב האישום, ביום 28.4.2016 סמוך לשעה 17:30, נהג המערער ברכב פרטי מסוג הונדה בכביש עירוני דו סטרי בעל שטח הפרדה המפריד בין המסלולים בקרית מלאכי. המערער פגע עם חזית רכבו בקטין, יליד אוגוסט 2013, אשר חצה את הכביש מימין לשמאל לפני רכב חונה, והמשיך בנסיעתו מבלי לעמוד על תוצאות התאונה ומבלי להזעיק עזרה. כתוצאה מפגיעת הרכב בקטין, הלה הובהל לבית חולים ואושפז בו. כתוצאה מהתאונה, נגרמו לקטין חבלות ופגיעות שונות. יוער כי בתקופה זו המערער היה פסול לנהיגה, וזאת לאחר שביום 7.12.2015 גזר עליו בית המשפט לתעבורה באשדוד, בין היתר, שישה חודשי פסילה.
3. בהוראת בית המשפט המחוזי ולנוכח גילו הצעיר של המערער, נערך תסקיר בעניינו, אשר פרש את נסיבותיו האישיות: רווק בן 22, מתגורר עם אמו, גדל בבית סבו וסבתו אחרי שנלקח מבית הוריו בגיל שנה, בעל השכלה של 12 שנות לימוד, רשום ללימודי הנדסאי בניין, שירת שירות צבאי מלא, כאשר לאור מצבה הכלכלי של משפחתו קיבל אישור לצאת לעבודה במהלך השירות. המערער תומך באופן יומיומי באמו ובסבתו עקב מצבן הבריאותי הרעוע, לרבות ליווין לטיפולים רפואיים, תחזוקת הבית וסיוע כלכלי. המערער הביע בפני שירות המבחן חרטה על התנהגותו וחרדה רבה לגורלו של הקטין, וכן הביע עמדות נורמטיביות הכוללות רצון להתחיל את לימודיו ושאיפות להמשיך לנהל אורח חיים יציב ותקין, ללא מעורבות בפלילים ובעבירות תנועה. מבחינת גורמי הסיכון בעניינו של המערער, שירות המבחן התרשם כי למרות עמדות ותפיסות נורמטיביות, במצבי דחק בהם ייתכן שמישהו מהמשמעותיים לו יפגע, המערער פועל ללא שיקול דעת ומתקשה לשלוט על דחפיו ולהציב לעצמו גבולות, כפי שקרה בעניינו. לצורך צמצום הסיכון לביצוע עבירות נוספות בתחום התעבורה, הוצע למערער להשתלב בקבוצה טיפולית בתחום התעבורה שמתקיימת בשירותו של שירות המבחן בשיתוף עם עמותת "אור ירוק" (להלן: הקבוצה הטיפולית). לאור נסיבות המקרה והסכמת המערער להשתלב בהליך טיפולי, וכן לאור הערכת שירות המבחן כי קיימת חשיבות לשלבו בקבוצה טיפולית לצורך צמצום הסיכון לביצוע עבירות נוספות בתחום התעבורה, המליץ שירות המבחן להטיל על המערער צו מבחן למשך שנה במהלכו ישתתף בקבוצה הטיפולית. כן המליץ שירות המבחן על הטלת עונש מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות ועל הטלת מאסר על תנאי. לאחר הגשת התסקיר, השתתף המערער בקבוצה הטיפולית, אך לאחר שנעדר משני מפגשים הוחלט להפסיק את השתתפותו. יוער כי כיום משתתף המערער בקבוצה טיפולית אחרת.
4. במסגרת הטיעונים לעונש בפני בית משפט קמא, עתרה התביעה להשית על המערער 27 חודשי מאסר בפועל. נטען כי

מתחם העונש ההולם נע בין 15 ל-40 חודשי מאסר בפועל, וכי יש למקם את עונשו של המערער באמצעו של המתחם לאור מכלול הנסיבות והנתונים, ולאור חשיבות ההרתעה הן כלפי המערער והן כלפי הציבור. עוד הדגישה התביעה, בין היתר, את המשך נסיעתו של המערער ממקום התאונה לאחר שפגע בקטין עם רכבו, וכן את העובדה שהמערער נהג לאחר שרישיונו נפסל. כמו כן, צוין כי נגרמו לקטין פציעות חמורות בעת אירוע התאונה, וכי למרות שמצבו השתפר, עדיין לא ניתן לדעת את היקף פגיעותיו. באשר להמלצת שירות המבחן, גרסה התביעה כי על המערער להשתלב בטיפול במסגרת בית סוהר בלבד.

מנגד, טען בא-כוח המערער כי בנסיבות המקרה מתחם העונש ההולם נע בין 5 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות, ל-36 חודשי מאסר בפועל. בא-כוח המערער התייחס לנסיבות התאונה, לפיהן הקטין רץ בין שתי מכוניות באופן שהתאונה הייתה בלתי נמנעת, לעצם העובדה שהקטין קיבל טיפול רפואי מידי וכיום, לטענת אביו של האחרון, מצבו טוב, וכן להבעת החרטה העמוקה של המערער על המקרה. עוד נטען כי המערער שיתף פעולה באופן מלא לאורך כל ההליך, לרבות השתלבותו במסגרת טיפולית. באשר לרכיב הפסילה, נטען כי יש להתחשב בכך שהמערער מטפל באמו, סבו וסבתו, ולכן אין להחמיר עמו יתר על המידה.

5. ביום 30.11.2017 נגזר דינו של המערער. במסגרת קביעת מתחם העונש ההולם בחן בית המשפט את מדיניות הענישה הנהוגה, הדגיש את החומרה שבעבירת ההפקרה, ואת המגמה הניכרת בפסיקה להטיל עונשי מאסר משמעותיים בגינה, ולקח בחשבון את נסיבות ביצוע העבירה, בראשן העובדה שהמערער ביצע את התאונה שעה שהיה פסול לנהיגה. עם זאת, הדגיש בית המשפט כי המערער אינו אשם בקרות התאונה. בית המשפט העמיד את מתחם הענישה ההולם על 10-40 חודשי מאסר בפועל. בעניין האפשרות לסטות לקולה ממתחם העונש ההולם, נקבע כי שיקולי השיקום של המערער לא מצדיקים סטייה זו, בפרט לנוכח העובדה שבעבירת ההפקרה נעברה בשעה שהמערער נהג בזמן שרישיונו נפסל.

6. אשר לגזירת עונשו של המערער בתוך המתחם, בית המשפט ציין כי הוא לוקח בחשבון את עברו התעבורתי של המערער, העדרו של עבר פלילי מובהק, את גילו הצעיר, העובדה שהמערער הביע חרטה על מעשיו והינו בעל רצון עז לפצות את הקטין, את הודאתו והשתלבותו במסגרת טיפולית, את שאיפותיו הנורמטיביות וכן את נסיבות חייו המורכבות. כן צוין כי גם התקופה שבה היה נתון המערער בתנאים מגבילים תילקח בחשבון. למרות הנסיבות האישיות והמלצת שירות המבחן, לא ראה בית המשפט להימנע מהטלת מאסר בפועל, בעיקר נוכח העובדה שהאירוע התרחש בעת שהמערער היה בתקופת פסילה. לאור זאת, הושתו על המערער העונשים הבאים: 15 חודשי מאסר בפועל; פסילת רישיון נהיגה לתקופה של 4 שנים מיום הפסילה; 24 חודשי פסילה על תנאי שלא יעבור תוך שלוש שנים עבירה בה הורשע; 12 חודשי מאסר על תנאי שלא יעבור תוך 3 שנים עבירה של נהיגה בזמן פסילה; ותשלום פיצוי לקטין בסך 7,500 ש"ח. כמו כן, הורה בית המשפט על הפעלת ארבעה חודשי פסילה מותנים שהוטלו על המערער במסגרת הליך אחר (תתע"א 3598-06-14).

7. ביום 11.1.2018 הגיש המערער את הערעור שלפניו, ובצדו בקשה לעיכוב ביצוע גזר הדין. ביום 30.1.2018 הורה בית משפט זה (השופט י' עמית) על עיכוב ביצוע כמבוקש.

8. במסגרת ערעורו על גזר הדין פרש המערער את הטענות שלהלן: ראשית, נטען כי שגה בית המשפט בקביעת מתחם הענישה ובגזירת העונש בתוכו. נטען כי היה ראוי לקבוע מתחם הענישה המתחיל ברף נמוך יותר, בין היתר משום שהמערער לא היה

אחראי להתרחשות התאונה, הנפגע זכה לטיפול רפואי מידי והמערער התייצב במשטרה בתוך כשעתיים ממועד האירוע. ובאשר לקביעת העונש בתוך המתחם צוינו נסיבות חייו הקשות של המערער, ההשלכות הקשות של המאסר על משפחתו, גילו הצעיר והעובדה שעסקינן במאסרו הראשון. עוד נטען כי למאסר ראשון מאחורי סורג ובריח ישנן השלכות קשות על הנאסר. כן הדגיש כי בהתאם למחקרים בנושא, הנטייה הקשורה ללקיחת סיכונים ופעולות הנעשות בקלות דעת, אופיינית במיוחד לקבוצת הבגירים הצעירים, עמה נמנה המערער, כאשר הטלת מאסר בפועל יכולה להיות קטלנית עבור אוכלוסייה זו. שנית, נטען כי היה ראוי לסטות ממתחם הענישה משיקולי שיקום, וזאת, בין היתר, לאור ההליך הטיפולי שעבר הבעת החרטה וגילו הצעיר.

9. לקראת הדיון בערעור שהתקיים ביום 22.3.2018, הוגש תסקיר מעדכן בעניינו של המערער. מהתסקיר עולה כי המערער עבר שינוי משמעותי שבא לידי ביטוי, בין היתר, ביכולת טובה יותר להתבונן על בחירותיו ועל התנהגותו במסגרת ביצוע העבירה. שירות המבחן התרשם כי המערער מביע רצון להמשיך בניהול אורח חיים נורמטיבי, וכי הוא מביע חרטה עמוקה על הפגיעה בקטין ובמשפחתו. הוזכר כי המערער השתלב בקבוצה טיפולית, כדי שיוכל להמשיך בהליך טיפולי במטרה לשקם את עצמו. עוד צוין כי ככל שבית המשפט יראה לנכון לאפשר ביצוע הליך "צדק מאחיה", יפעל שירות המבחן לבדיקת אפשרות לקידום הליך זה. משכך, המליץ שירות המבחן כי למרות חומרת העבירה ומדיניות הענישה, יילקחו בחשבון נסיבות חייו הקשות של המערער, התהליך הטיפולי שעבר והערכת שירות המבחן בדבר סיכויי שיקומו וצמצום הסיכון לרצדיביזם.

10. בדיון שהתקיים בפנינו ביום 22.3.2018 חזר בא-כוח המערער על נימוקי הערעור, תוך שהדגיש את האמור בתסקיר המעודכן, את נסיבות חייו האישיות הקשות של המערער, לרבות היותו המטפל באמו ובסבתו שמצבן הרפואי התדרדר. כן הודגש כי לא מיוחסת למערער אשמה בקורות התאונה. נציגת שירות המבחן עמדה אף היא על נסיבות חייו הקשות והחריגות של המערער, ועל כך כי מצבה של אמו בכי רע. צוין כי המערער עבר תהליך טיפולי, וראוי לדעת השירות להתחשב בנסיבותיו אלה. כן צוין כי הפיצויים בהם חויב המערער לטובת הקטין שולמו. מנגד, בא-כוח המדינה טען כי לאור העובדה שהמערער צבר שלוש עבירות תעבורה קודמות ולאור העובדה שביצע את עבירת ההפקרה בשעה שהיה בפסילה, העונש שהושת על המערער אינו מצדיק את התערבותו של בית משפט זה.

דיון והכרעה

11. לאחר עיון בדברים, הגענו לכלל מסקנה כי יש לקבל את הערעור באופן שעונש המאסר בפועל שהושת על המערער יעמוד על 10 חודשי מאסר בפועל, כאשר שאר רכיבי גזר הדין יותרו בעינם.

12. אמנם אין דרכה של ערכאת הערעור להתערב בגזר דינה של הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים, בהם נפלה בגזר הדין טעות מהותית או שעה שהעונש שנגזר על ידה חורג באופן ממשי מרמת הענישה המקובלת או הראויה בנסיבות דומות (ע"פ 5883/15 אבו ציאם נ' מדינת ישראל (24.11.2016); ע"פ 5559/16 מדינת ישראל נ' פלוני (4.8.2016); ע"פ 1872/16 דז'לדטי נ' מדינת ישראל (18.5.2017)). ואולם לאחר בחינה הגענו למסקנה כי בהתחשב במכלול נסיבות העניין יש צידוק במקרה זה להקלת-מה בעונשו של המערער.

13.

אכן, בפסיקה הודגשה חומרתה של עבירת ההפקרה לאחר פגיעה וכן הודגש הצורך לגזור בגינה עונש מרתיע, זאת במיוחד לאחר כניסתו לתוקף של החוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 101), התשע"ב-2011, אשר החמיר את הענישה על הפקרה לאחר פגיעה (ע"פ 7878/12 מדינת ישראל נ' ארגוב, פסקה 6 והאסמכתאות שם (21.5.2013); ע"פ 1825/14 סרחאן נ' מדינת ישראל (7.7.2014)). עם זאת, יש לזכור כי "ענישה היא לעולם אינדיבידואלית", תוך התחשבות בנסיבותיו האישיות של הנאשם ובמידת אשמו, כאשר לצד הצורך בהרתעה יש להתחשב גם בנסיבותיו האישיות של הנאשם ובשיקולי שיקום (ע"פ 5363/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 31 (11.5.2016); ע"פ 6538/16 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 14 (5.2.2017); ע"פ 4180/16 אבו נג'מה נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (8.9.2017)).

14.

אמנם אין לומר כי עונש המאסר שהושת על המערער חורג מרמת הענישה הנוהגת בנסיבות כגון המקרה דנן, כאשר המערער ביצע את עבירת ההפקרה בזמן שרישיונו נפסל. עם זאת, נסיבותיו האישיות החריגות והקשות של המערער, עליהן עמד שירות המבחן, מצדיקות התחשבות והקלה בעונשו, בגדרו של מתחם הענישה שנקבע. נסיבות אלו הובילו את המערער, בחור כבן 22, להיות עמוד התווך של משפחתו (אמו וסבתו), כאשר ללא נוכחותו התדירה והמשמעותית בחייהן, הן עלולות להיוותר לבדן, ללא סיוע כלכלי, מנטלי ופיזי. כמו כן, כאמור, המערער שילם את מלוא הפיצוי שנפסק לטובת הקטין, למרות קשייו הכלכליים, כאשר גם במעשה זה ניתן לראות ביטוי להבעת חרטה מצדו של המערער. כן יצוין כי רצונו של המערער להשתקם ולחזור למסגרת נורמטיבית בא לידי ביטוי בהשתלבותו במסגרת טיפולית, תעסוקתית ולימודית כעולה מתסקיר שירות המבחן העדכני.

15.

סוף דבר: הערעור מתקבל באופן שעונש המאסר שהושת על המערער יועמד על 10 חודשי מאסר לריצוי בפועל, כאשר שאר רכיבי גזר הדין יותרו על כנם.

המערער יתייצב לשאת בעונש המאסר בפועל שהוטל עליו, ביום 9.5.2018 עד השעה 10:00 בבית דין דקל, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על המערער לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתן היום, ז' באייר התשע"ח (22.4.2018).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט